

Översatt från [Links International Journal of Socialist Renewal](#) *

Alex de Jong

En delas i två – Nepals maoister i kris juni 2012

Det maoistiska partiet UCPN(M) [Nepals Förenade Kommunistiska Parti (maoisterna)] har splittrats. Den 16–18 juni 2012 höll partiets radikala fraktion ett nationellt möte och beslöt att organisera en första kongress för ett nytt revolutionärt parti med namnet CPN-Maoist [Nepals Kommunistiska Parti (maoisterna)]. Kongressen ska hållas den 13 februari 2013. En tredjedel av centralkommittémedlemmarna i UCPN(M) har anslutit sig till det nya partiet. Huvuddelen av föreliggande artikel skrevs *innan* splittringen, men denna kommenteras i en efterskrift.

Många kämpar i Folkets Befrielsearmé har anslutit sig till det nya partiet

Efter tio års maoistiskt uppror och en statskupp av kungen 2005, gick det nepalesiska folket i april 2006 ut på gatorna och tvingade kungen att lämna tillbaka makten till parlamentet. Det var slutet för det enda hinduiska kungadömet i världen, men endast ett steg i landets fortsatta politiska kris.

Under de sex gångna åren sedan 2006 har den nepalesiska regeringen varit oförmögen att skriva ett utkast till en konstitution som skulle ha lagt grunden för ett nytt demokratiskt Nepal.

Den Konstituerande församling som valdes 2008 hade ursprungligen ett två-årsmandat, men trots att det utökats flera gånger har den befunnit sig i ett dödläge där ingen överenskommelse har kunnat träffas. Premiärministern och maoisternas vice ordförande, Baburam Bhattarai, struntade i ett utslag från Högsta Domstolen som sade att Konstituerande församlingen inte fick förlängas och lade fram ett lagförslag som föreslog just det. Högsta domstolen dömde honom för trots och vid midnatt den 28 maj upplöste Bhattarai Konstituerande församlingen och utlyste nyval. Den sista stötestenen var en vägran från den anti-maoistiska koalitionen i

* En tidigare version av artikeln publicerades i *International Viewpoint*. Artikelförfattaren, Alex de Jong, är redaktör för nederländska tidningen *Grenzeloos*.

Konstituerande församlingen att tillåta ändringar av statens struktur som skulle ge större autonomi till ett antal av landets minoriteter.¹ Det var slutet för den andra maoistleda regeringen i Nepal. Högern hoppas att valen ska ge den en möjlighet att bli tillräckligt stor så att den inte bara kan blockera varje framsteg i Konstituerande församlingen, som man har gjort under de senaste fyra åren, utan även påverka dess inriktning.

Maoisterna hoppas att de kommande valen kommer att ge en möjlighet att bryta dödläget, men med ökande motsättningar i de egna leden är det osäkert om de kan upprepa den överraskande segern 2008. Inom Bhattarais parti, United Communist Party of Nepal (Maoist) (UCPN(M)), som under ett årtionde ledde väpnad kamp och kontrollerade större delen av landet innan de gick med på vapenvila med regeringen, har kritiken av ledarskapet vuxit. Bhattarai och andra ledare har anklagats för att förråda revolutionen, och förberedelser för en splittring har pågått under flera månader. För att förstå UCPN(M)s kris och slutet på den andra koalitionsregeringen som den ledde, är det nödvändigt att titta på utvecklingen av dess ledares strategi.

Ett nytt steg i krisen

Förhandlingar mellan etablissemangets partier och maoisterna, som bygger på ett ramverk från 2005, ledde i maj 2006 till eldupphör och undertecknandet av en fredsöverenskommelse i december samma år. Efter långa förseningar hölls i april 2008 val till en församling som skulle författa en ny konstitution och fungera som ett interimsparlament. Överraskande för de flesta observatörer vann maoisterna en stor valseger, där de erövrade en tredjedel av alla platser och blev parlamentets största parti. Dess ordförande, Pushpa Kamal Dahal, mer känd under sitt namn från kriget, Prachanda ("den rasande"), blev premiärminister.²

Men den politiska krisen i Nepal har fortsatt. Under lång tid stod huvudmotsättningen mellan å ena sidan de gamla parlamentariska partierna och å andra sidan maoisterna. Viktigast av dessa gamla partier var det konservativa Nepali Congress (NC) och Communist Party of Nepal United Marxist-Leninist (CPN(UML)) [Kommunistiska Partiet (förenade marxist-leninisterna)], ett parti som vare sig är marxistiskt eller leninistiskt och som stödde kungen under större delen av upproret.³ Tillsammans med andra krafter inom etablissemanget har dessa partier motsatt sig radikala förändringar och utarbetandet av en ny konstitution som skulle ändra de existerande maktförhållandena till deras nackdel. På andra sidan fanns maoisterna som styrde över en apparat och hade ett väljarstöd som överskuggade varje annat parti, men som var relativt ovana med det parlamentariska politiska spelet och hade föga inflytande i de beskyddar-baserade politiska apparaterna.

Maoisterna betonade att de inte hade övergivit sitt mål med en social revolution och att deras deltagande i parlamentet endast var ett steg mot denna. Enligt UCPN(M)s maoism måste revolutionen genomgå två stadier. Först är den "nydemokratiska revolutionen", som ett steg

¹ Se t.ex. artikeln av den nepalesiska författaren Manjushree Thapa, [Writer's block in Nepal](#), i *Deccan Chronicle* 30 maj 2012. I Konstituerande församlingen var UCPN(M) allierat med ett parti som tillhörde Madhesi-minoriteten.

² Achin Vanaik, [Himalayas nya republik](#), översatt från *New Left Review* 49 (2008) ger en utmärkt bild av utvecklingen fram till dess.

³ UMLs attityd till maoisterna har varit extremt opportunistiskt och inkonsekvent. I början av upproret refererades de som "vänliga" och man skänkte även pengar till dem för att försvaga deras främsta rival, NC. (Krishna Hachhethu, "The Nepali State and the Maoist Insurgency, 1996–2001" i: Michael Hutt: *Himalayan People's War. Nepal's Maoist Rebellion* (Bloomington 2004) s 58–79). De började kalla dem "fascistiska" när de blev en betydelsefull faktor i nepalesisk politik (Pradip Nepal, "The Maoist Movement and its Impact in Nepal" i: Arjun Karki and David Seddon ed., *The People's War in Nepal. Left Perspectives* (New Delhi 2003) s 405–438, citat s 427) och förenade sig med NC och andra konservativa krafter för att blockera progressiva förändringar genom Konstituerande församlingen.

mot upprättandet av socialismen. Det första stadiet ska fullborda ”borgerligt demokratiska” uppgifter såsom jordreform, lika rättigheter för alla medborgare, avskaffa monarkin och försvara den nationella suveräniteten, särskilt mot den traditionella rivalen Indien. Även om de nepalesiska maoisterna hade tagit ställning för ett flerpartisystem, inklusive under socialismen, insisterade de på att detta första stadium skulle stå under de revolutionära krafternas ledning och att det genast skulle börja lägga grunden för det andra stadiet⁴, den socialistiska revolutionen.⁵

Sedan 2006 har de etablerade partierna och de härskande klasserna i Nepal, med hjälp av USA och särskilt Indien, försökt föra in maoisterna i parlamentariska, institutionaliserade politiska banor och övertyga dem om att senarelägga den ”nydemokratiska revolutionen” till en odefinierad framtid. Nepals splittrade politiska landskap domineras av beskyddarnätverk och etablissemangets partier har försökt integrera maoisterna i dessa nätverk och dess politiska institutioner för att neutralisera dem, precis som de partier som nu utgör UML neutraliserades för flera år sedan.⁶

Efter ett misslyckat upprorsförsök 2010 och särskilt efter avväpnandet och upplösningen av maoisternas väpnade gren, Folkets Befrielsearmé (PLA [People’s Liberation Army]) och otaliga andra eftergifter från UCPN(M)s sida, har oron vuxit bland maoistiska aktivister att etablissemanget lyckats med sin neutralisering. Detta har lett till en ny motsättning, denna gång inom UCPN(M), mellan dess höger- och vänsterfalanger.

Motsättningar

Under de senaste åren har UCPN(M) varit uppdelat i tre maktcentra. Högerfalangen har för det mesta identifierats med Baburam Bhattarai. Värlig och högt utbildad har Bhattarai varit UCPN(M)s chefsdiplomat, ansvarig för kontakter med andra politiska krafter och i ledningen för en viktig enhetsfront som den för de nepalesiska minoriteternas olika nationella befrielseorganisationer. Han är nummer två i partiet efter Prachanda och anses även vara dess viktigaste teoretiker. Bhattarai har länge argumenterat för att under nuvarande geopolitiska omständigheter är en revolution med en socialistisk inriktning omöjlig i Nepal. Som argument för detta anger han Nepals läge mellan ett kapitalistiskt Kina och ett Indien som är pro-USA, landets lilla befolkning, bristen på naturresurser och ekonomiska medel och den låga utvecklingsnivån. Nepal har en befolkning på under 30 miljoner. 1998, två år efter att maoisterna startat sitt ”folkkrig”, var ungefär 82 % av Nepals arbetskraft sysselsatt inom jordbrukssektorn, varav en stor majoritet bestod av småbönder, arrendatorer som måste förse sina godsherrar med minst hälften av skörden och gratis tjänster i utbyte mot att de fick använda ett

⁴ Strategin med en två-stadie-revolution för att uppnå ett socialistiskt samhälle i underutvecklade länder ingår i den ortodoxa maoismen. Den strömning inom maoismen som det framtida UCPN(M) tillhörde, den Revolutionära Internationalistiska Rörelsen, har betonat övergångskaraktären hos den ”Nydemokratiska revolutionen” och behovet av en socialistisk orientering.

⁵ Dokumentet [Present Situation & Our Historical Task](#) (Den nuvarande situationen och vår historiska uppgift), antaget av partiets centralkommitté i juni 2003, beskriver hur, efter övertagande av statsmakten, det är nödvändigt att institutionalisera ”massornas rätt att upprätta ett alternativt revolutionärt parti eller statsledning”. Argumentet utvecklades vidare i Baburam Bhattarais [The Question of Building a New Type of State](#) (Frågan om att bygga en ny typ av stat), *The Worker*, organ för Nepals kommunistparti (maoisterna) nr 9 2004. Det bör noteras att flera av formuleringarna i artiklarna är tvetydiga, där t.ex. rätten att frånta partiet makten beror på om det misslyckas med att leda revolutionen framåt. Vem som avgör om partiet misslyckas specificeras inte. Efter undertecknandet av fredsöverenskommelsen fortsatte maoisterna att kidnappa opponenter och trakassera mediearbetare (Sebastian von Einsiedel, David M. Malone, och Suman Pradhan ed., ”Conclusions” i: *Nepal in Transition. From People’s War to Fragile Peace* (Cambridge 2012) s 361 – 383, citat s 372), vilket väckte tvivel om maoisternas demokratiska ambitioner.

⁶ Aditya Adhikari, ”Revolution by Other Means: The Transformation of Nepal’s Maoists in a Time of Peace”, i: Sebastian von Einsiedel, David M. Malone, Suman Pradhan ed., *Nepal in Transition From People’s War to Fragile Peace* (Cambridge 2012) s 265 – 287.

stycke land och en viss trygghet för sitt uppehälle, eller av jordlösa bönder. Nepals jordbruk förblir underutvecklat och rankas bland de lägsta i södra Asien vad gäller skördar och tillfört värde per arbetare.⁷ År 2000 var läskunnigheten bland vuxna nationellt lite över 50 % och förväntad livslängd under 60 år.⁸ Kontrakterad arbetskraft (betalning i natura) blev olaglig för bara några år sedan, men finns fortfarande. FNs Human Development Index (HDI) rankar Nepal som nr. 137 av 177 länder.

En annan orsak till instabilitet i Nepal är förtrycket av ett stort antal minoriteter. Redan innan ”folkkriget” erkändes Nepal som ”multietniskt” och flerspråkigt, med olika ”nationella språk”. Men demokratiörelsens krav att Nepal skulle ha en sekulär stat och att hinduismens privilegierade ställning avskaffas, avvisades. Nepal förblev en hinduisk monarki och kungen hyllades som en levande gud. Staten favoriserade hinduismen och kastsystemet förblev intakt. Denna politik marginaliserade en stor och mångfaldig del av befolkningen. Officiellt finns det 44 etniska minoritetsgrupper i Nepal, vilka utgör mer än en tredjedel av befolkningen. Det hinduiska kastsystemet tillämpades även på minoritetsgrupper, som hänvisades till de lägre kasterna. Dessa grupper är underrepresenterade i statsapparaten, bland valda representanter och missgynnas genom koncentrationen av makt till Katmandu-dalen.⁹ Lagar om giftermål, skilsmässa och arv baserades på hinduiska normer och var extremt ofördelaktiga för kvinnor.

Inför denna frånvaro av demokratisk och ekonomisk utveckling har Bhattarai argumenterat att Nepal behöver genomgå ett pre-nydemokratiskt ”delstadium” i vilket den progressiva rörelsen inte bara skulle begränsa sig till demokratiska uppgifter, inte röra privategendomen, utan också acceptera prokapitalistiska krafter hegemoni.¹⁰ Efter undertecknandet av fredsöverenskommelsen har Bhattarai gjort närmanden till Indien och UCPN(M) har upprättat kontakter med Indiens Kommunistiska Parti (marxisterna), länge ett av de styrande partierna i stora delar av Indien och anammat deras investeringsbaserade hållning till utveckling.

Röd fraktion

Redan före undertecknandet av fredsöverenskommelsen blev Bhattarais inställning kritiserad av andra krafter i maoistpartiet. En vänsterströmning utkristalliserades bland maoisterna, vilket redan 2009 ledde till en mindre splittring under ledning av Matrika Yadav, en tidigare parlaments- och politbyråmedlem, som hävdade att UCPN(M) inte längre verkligen eftersträvade en revolution. En större vänsterströmning blev kvar i partiet men lämnar det nu också. Bland dess ledare finns Netra Bikram Chand (partinamn: Biplab), Chandra Prakash Gajurel (alias Gaurav) och Mohan Vaidya (alias Kiran), alla framträdande UCPN(M)-kadrer som under flera år tryckt på för en radikalare kurs och för ett uppror för att ta makten. Avväpnandet av Folket Befrielsearmé nyligen tycks ha varit sista droppen för dem (detta diskuteras i mer detalj senare). Sedan mars 2012 har denna fraktion lett en enhetsfront med krafter till vänster om partiet för att bedriva kampanjer mot den UCPN(M)-ledda koalitionsregeringen och man har blivit alltmer hätsk i sina fördömanden av UCPN(M)-ledningen.¹¹ Vänsterfraktionens inriktning är mycket mer klassiskt maoistisk, då den betonar den (långsiktiga)

⁷ Devendra Raj Panday, ”The Legacy of Nepal’s Failed Development” i: Von Einsiedel, Malone, Pradhan ed., *Nepal in Transition*, s 81–100.

⁸ [Nepal Human Development Report 2001](#)

⁹ En stor del av framgången för upproret baseras på förekomsten av stora grupper missgynnade minoriteter. Gilles Boquérat, ”Maoism and the Ethnic Factor in the Nepalese People’s War” i: Laurent Gayer, Christophe Jaffrelot ed., *Armed Militias of South Asia. Fundamentalists, Maoists and Separatists* (London 2009) s 45–65 och Marie Lecomte-Tilouine, ”Ethnic Demands within Maoism: Questions of Magar Territorial Autonomy, Nationalism and Class”, i: Hutt ed., *Himalayan Peoples War*, s 112–136

¹⁰ Redan före undertecknandet av fredsöverenskommelsen lade han fram detta argument, t.ex. i Baburam Bhattarai, *Monarchy vs. Democracy. The Epic Fight in Nepal* (New Delhi 2005) s 10.

¹¹ ”Baidhya-ledda fraktionen presenterar protestprogram”, *The Himalayan*, 23 mars 2012 [[Baidhya faction-led front unveils protest programme](#)].

möjligheten av väpnad revolution. De har också krävt mer samarbete med de indiska maoisterna, Communist Party of India (Maoist), även kända som naxaliterna, ett parti som ligger närmare den maoistiska ortodoxin än UCPN(M).¹²

Prachanda balanserade mellan vänster- och högerfalangerna, skapade allianser med än den ena och än den andra i den intensiva fraktionsstriden, skapade kompromisser kring politiska riktlinjer, närmade sig etablissemangen ena månaden, anspelade på uppror nästa månad. Alltid försäkrande sig om att bli kvar vid makten.¹³

Men nu verkar det som om partiets högerflygel har vunnit maktstriden och vänsterflygeln gör inte längre någon skillnad mellan Bhattarai och Prachanda. Slutet för Folket Befrielsearmé blev också ett slag mot stödet från många av vänsterflygelns ledare. I de högsta partiorganen stärktes högerflygeln också genom UCPN(M)s sammanslagning med Communist Party of Nepal (Unity Centre-Masal) i januari 2009 (detta ledde till tillägget ”unified” i partinamnet). Fastän det hävdade att det var maoistiskt och arbetade underjordiskt, hade detta mindre parti inte varit inblandat i folkkriget. Som en del av sammanslagningsöverenskommelsen fick ett antal av dess kadror viktiga positioner i UCPN(M), där de allierade sig med högerflygeln.

Sicksack

En ingående utvärdering av UCPN(M)s utveckling måste inkludera dess utveckling under folkkriget. Fraktionen runt Kiran har daterat partiets ”degenerering” till tiden efter 2006, med argumenten att Bhattarai och Prachanda, genom att alliera sig med de parlamentariska partierna och mot kungen, redan hade kapitulerat inför den ”borgerliga demokratin”. Med Biplaps ord har de sedan dess fungerat som ”agenter för den kapitalistiska parlamentariska demokratin”.¹⁴ Denna hållning ignorerar Indiens, USAs och FN:s roll, vilka har försökt få in maoisterna i den ”demokratiska huvudfåran” genom finansiella morötter, hjälpprojekt och politiska påtryckningar. Det reducerar också UCPN(M)s politiska problem till Bhattarais och Prachandas subjektiva inriktning. Grunden för denna inriktning går djupare. Till exempel berodde en stor del av UCPN(M)s framgångar under folkkriget på att det samlade en stor koalition som inkluderade många fattiga och förtryckta i det nepalesiska samhället. Denna koalition baserades emellertid huvudsakligen på ett borgerligt-demokratiskt program och sedan fredsöverenskommelsen har viktiga delar brutit sig loss, särskilt bland de ”nationella befrielsefronterna”.

Otvivelaktigt har det sedan 2006 skett en högervridning av politiken inom UCPN(M), baserad på en strategi formulerad av Bhattarai och Prachanda och som accepterar behovet av ett kapitalistiskt ”del-steg”, som beskrivits ovan. Tre händelser har varit avgörande i utvecklingen av denna inriktning. Den första var i maj 2009 när den första UCPN(M)-ledda regeringen upplöstes efter att Prachanda, i egenskap av premiärminister, misslyckats med att få kontroll över den nepalesiska armén. Armén är i stor utsträckning en oberoende kraft i den nepalesiska politiken och före avskaffandet av monarkin var den en stöttepelare för kungen. Den Kungliga Nepalesiska Armén (RNA [Royal Nepalese Army]) besegrades aldrig av maoisterna; kungahuset höll det under en lång tid utanför operationerna mot upprorsmännen och överlät det mesta av striderna till den beväpnade polisen.¹⁵ Efter undertecknandet av fredsöverenskommelsen placerades nära 20 000 maoistiska kämpar i dussintals förläggningar. Fram till

¹² I en intervju 22 april 2012 med politbyråmedlemmen Basanta, som stöder fraktionen, diskuteras några av deras ståndpunkter gällande internationella relationer, demokrati etc (se [Nepal – Interview with Basanta](#).) Kritiken av de indiska maoisterna rörande UCPN(M)s syn på demokrati, militär strategi och andra frågor kan läsas i [Open Letter to Unified Communist Party of Nepal \(Maoist\) from the Communist Party of India \(Maoist\)](#), 20 juli 2009.

¹³ I Roshan Kissoon, [The Great Deception in Nepal](#), 6 september 2011, diskuterar en tidigare UCPN(M)-sympatisör utvecklingen i partiet efter 2006.

¹⁴ [Red Front Article – The Challenge for the Nepalese Revolution av Netra Bikram Chand ‘Biplab’](#)

¹⁵ Von Einsiedel, Malone, och Pradhan (ed.), ”Conclusions” i *Nepal in Transition*, s 361–383.

överlämnandet av nycklarna i slutet av 2011, behöll RNA tillgång till dess vapen, som var inlåsta under FNs övervakning. Militärt var PLA ingen match för RNA; mot 19 000–20 000 maoistiska kämpar med lite drygt 3 000 gevär (ofta av låg kvalitet) stod regeringsarmén med över 90 000 man, tränade av USA, Storbritannien och Indien, beväpnad av USA och senare även av Kina.¹⁶ Biplap, Gaurav och Kiran kritiserar nu häftigt Baburam och Prachandas parlamentariska inriktning, men denna inriktning föddes ur en uppskattning av styrkeförhållandena efter undertecknandet av fredsöverenskommelsen.

Bhattarai och andra i UCPN(M)s ledarskap formulerade en intrikat plan för att neutralisera RNA och ”knäcka Katmandu”. Först upprättade de en allians med de parlamentariska partierna och deras följeslagare efter att dessa hade berövats medborgerliga rättigheter genom kungens försök till maktövertagande 2005. Denna allians fick stöd från Indien, en av de viktigaste faktorerna i nepalesisk politik, då New Dehli visade en tilltagande irritation över kungens växande prokinesiska orientering. Det tog längre tid för USA att ändra sig: Efter 11 september hade de klassificerat maoisterna som ”terrorister” och under lång tid insisterade de på att de traditionella politiska partierna och kungen skulle enas mot dem. Då det stod klart att kungens maktövertagande endast intensifierade krisen och att han var oförmögen att besegra upproret, stödde även USA de sju partiernas allians bestående av de parlamentariska partierna och maoisterna mot kungen. Som man hoppats lyckade denna allians driva ut kungen.

Det andra steget för maoisterna skulle ha varit neutraliseringen av armén. UCPN(M)s intåg i den parlamentariska politiken rättfärdigades som en del av denna plan: Bakom det parlamentariska inträdet skulle maoisterna öka sitt stöd i städerna, framför allt i Katmandu och förbereda ett uppror i städerna mot vilket armén inte skulle kunna ingripa. Enligt fredsöverenskommelsens villkor skulle PLA-kämparna stationeras i FN-övervakade förläggningar och betalas ett underhåll. Men ett antal PLA-kämpar inställde sig inte i förläggningarna, utan organiserades i hemlighet i det kommunistiska ungdomsförbundet (Young Communist League, YCL). YCL skulle utgöra kärnan i en väpnad styrka i städerna, möjligen understödd av PLA-kämpar som när som helst kunde lämna sina förläggningar och ta tillbaka sina vapen.

¹⁶ I Nepal är det en utbredd uppfattning att maoisterna inte överlämnade alla vapen till FN. De behöll även ett antal PLA-kämpar utanför förläggningarna, samtidigt som de lät icke-kämpar registrera sig som sådana. Militära analytiker instämmer dock i att PLA hade fler kämpar än vapen. S.D. Muni, ”Bringing the Maoists down from the Hills: India's Role”, i Von Einsiedel, Malone, och Pradhan (ed.), *Nepal in Transition*, s 313-332.

Under folkkriget spelade UCPN(M) skickligt ut sina motståndare mot varandra: Kungahuset mot parlamentet, Indien mot Kina, USA mot Kina. Detta sicksackande när man lutade än mot den ena, än mot den andra, kallades av vissa för ”Prachandas väg”, UCPN(M)s tillämpning av maoismen. Partiets intåg i den parlamentariska politiken var, hävdade ledarskapet, endast ett nytt steg på denna väg. Även integrationen av PLA i regeringsarmén presenterades för radikaler som del av planen för maktövertagande. Efter integrationen skulle de maoistiska gerillakämparna agitera bland arméns meniga och ha en ställning där de kunde sabotera arméns operationer.

På denna punkt blev maoisterna utmanövrerade. Indien ville endast se en symbolisk integration av ett par tusen maoister i det som nu kallades Nationella Armén (NA).¹⁷ Tydligt hade Indien insett faran med att tidigare gerillakämpar skulle underminera armén inifrån. New Dehli, hoppades, liksom Washington, att maoisterna skulle lida nederlag i valen 2008 och såg dessa val som ett sätt att låsa fast dem i den parlamentariska politiken.¹⁸ Efter UCPN(M)s oväntade valseger bröt en ny strid ut kring vem som skulle vara den nya republikens förste president – en avgörande position då presidenten, som kungens ersättare, skulle ha befälet över armén. En strid mellan maoisternas kandidat och Ram Raja Prasad Singh, kandidat för NC och UML, bröt ut. Med alla konservativa partier bakom sig, vann Singh valet. NA provocerade sedan fram en konfrontation med premiärministern Prachanda genom att helt enkelt vägra genomföra den integration som ingick i fredsöverenskommelsen. Istället fortsatte armén att rekrytera och vägrade integrera de maoistiska kämparna.

Prachanda försökte då avskeda arméchefen Rookmangud Katawal för att ha brutit mot fredsöverenskommelsen, där det stipulerades att armén skulle minskas till storleken före inbördeskriget och att PLA-kämpar skulle integreras i den. Presidenten, som officiellt är ledare för NA, återinstallerade emellertid Katawal i maj 2009. Prachanda avgick själv. Liksom under presidentvalet skapades, under ledning av Indien, en bred anti-maoistisk koalition och UML-ledaren Madhav Kumar Nepal blev ny premiärminister. Under 2009–10 var Indien avgörande för att stötta Madhav Kumar Nepals regering, vilken hade förlorat i två valkretsar i det föregående valet.

Maoisterna skulle endast tillåtas komma tillbaka till statsledningen efter att PLA upplösts. Denna episod visade på maoisternas relativa svaghet i institutionell politik och förmågan hos Nepals härskande klasser och dess politiska representanter att hålla en enad front mot dem.¹⁹

Detta ledde till en andra vändpunkt, generalstrejken, den misslyckade resningen i maj 2010. Generalstrejken i maj 2010 var tänkt att leda till regeringens störtande, bildandet av en ny maoist-ledd regering och ett nytt steg i revolutionen. Efter Prachandas avgång började UCPN(M) mobilisera sina sympatisörer för något som presenterades som ”den slutliga stöten för att störta regeringen”. Maoisterna hoppades att den politiska krisen och den uppenbara bristen på legitimitet för premiärminister Madhav Kumar Nepal skulle spela dem i händerna och hjälpa till att organisera en mobilisering mot regeringen. Det behöver påpekas att en strejk, eller *bandh* på nepalesiska, är mer än bara arbetsnedläggelse, ofta medför den även blockering av vägar och ett stopp för all kommersiell verksamhet. Maoistiska sympatisörer forslades in till Katmandu från landsbygden och uppmanades förbereda en lång, hård kamp. Strejken – som många inom partiets vänster hoppades skulle blomma ut i det länge väntade

¹⁷ Prashant Jha, ”A Nepali Perspective on International Involvement in Nepal”, i Von Einsiedel, Malone and Pradhan (ed.), *Nepal in Transition*, s 332–361, citat s 337.

¹⁸ Jha, ”A Nepali Perspective”, *Nepal in Transition*, s 338.

¹⁹ S. Muni, ”Bringing the Maoists down from the Hills”, visar hur Indien har fortsatt sin roll som ”storebror” mot Nepal och hur USA ”outsourced” hanteringen av maoisterna till New Delhi.

upproret och leda till maktövertagande – misslyckades emellertid. Efter några väldigt spända dagar och några sammanstötningar i Katmandu, avbröt UCPN(M)s ledning den.²⁰

Vid utvärderingen av strejken i november visade sig meningsskiljaktigheterna i partiet vara oöverstigligen. För första gången var Prachanda oförmögen att presentera ett uttalande som alla fraktioner kunde enas kring. Partiets vänster anklagade ledningen för att sakna nerver och för att inte föra kampen framåt. Den hävdade att strejken kunde varit kraftfullare och att den försvagats av maoisternas tidigare medgivande att montera ned de parallella maktstrukturerna på landsbygden, de UCPN(M)-ledda ”folkregeringarna”, som man kommit överens om i fredsöverenskommelsen. UCPN(M) bekräftade sin inriktning på att ta makten, men för vänsterfalangen var detta bara tomt prat.

Partiets högerfalang verkar ha dragit motsatt slutsats av erfarenheten. För den verkar strejken ha påvisat maoisternas bräckliga stöd och omöjligheten att vinna i en direkt konfrontation med staten. Det finns rapporter om att maoistiska sympatisörer började lämna staden efter bara ett par dagar, konfunderade över rörelsens karaktär och mål (nyval, ett nytt parlament eller revolution?) och att de klagade över att ha pressats att delta i rörelsen och över risken för en konfrontation med armén. Maoisterna verkar också ha gjort en miss då protesterna förlades till början på planteringssäsongen och många av deras bonde-sympatisörer var tvungna att återvända hem.²¹

UCPN(M) gick sedan med på nyval och Bhattarai blev premiärminister i augusti 2011. Men priset för detta var undertecknandet en lång rad överenskommelser som band regeringen vid en liberal ekonomisk politik baserad på utländska investeringar.²² Andra överenskommelser urholkade ytterligare stödet för UCPN(M); upplösningen av PLA och återlämnandet av jord, som övertagits av bönder under inbördeskriget, till deras ”legala ägare”.

Förenade kommunistpartiets ordförande Pushpa Kamal Dahal, vanligen kallad Prachanda

Prachanda har under de senaste månaderna varit föremål för ett antal skandaler, däribland att hans jet-settande son använt regeringspengar och inköpet av en lyxvilla i Katmandus dyraste område. Dessa är inte de enda skandaler som plågat UCPN(M). Partiets vänsterflygel har

²⁰ Muma Ram Khanal, [Nepal: The Maoist general strike and its limits](#)”, *Counterfire*, 6 maj 2010

²¹ Red Marriot, [The predictable rise of a red bourgeoisie: the end of a mythical Nepalese Maoist ‘revolution’](#)

²² Särskilt kontroversiellt har varit Bilateral Investment Promotion and Protection Agreement (BIPPA) som skyddar indiska investeringar.

under årtal klagat på korruption bland partiets kadrer, som ibland tvingat ledningen att genomföra antikorrupcionskampanjer.²³ Andra skandaler rörande tidigare kämpar har också uppdragats. Som redan påpekats kom inte alla till förläggningarna. Kämparna blev lovade att lönerna skulle sparas åt dem, men mycket av dessa pengar har försvunnit. Dessa skandaler har inte bara skadat stödet för maoisterna, vilka under folkkriget fick stöd från många av Nepals fattiga för sin hängivenhet och enkla livsstil. De har även lett till konflikter i partiet, med sammanstötningar mellan pro- och anti-Prachanda-grupper ur det forna PLA.²⁴

”Utan en folkarmé har folket ingenting”²⁵

Fackeltåg protesterar mot upplösningen av PLA

Överlämnandet av nycklarna till vapenförråden i september 2011 var det tredje avgörande steget i UCPN(M)s utveckling. Efter upplösningen av UCPN(M)s basområden, de ”lokala folkregeringarna” och återlämnandet av beslagtagna jord, sågs avvapnandet och upplösningen av PLA av partiets vänsterflygel som ledningens slutliga kapitulation inför den existerande maktstrukturen. Det stod klart att denna upplösning inte på något sätt var en del i det taktiska manövrerande som beskrivits ovan. Mot maoisternas önskan integrerades endast en del av kämparna i NA. Tidigare gerillabefäl som integrerades skiljdes från sin trupp som spreds ut på olika enheter. Endast en liten del, runt 3000, av tidigare PLA-kämpar integrerades efter att regeringen erbjudit sig att avgå; att få kompensation och gå hem var attraktivare än villkoren för integration. Många tidigare gerillakämpar fick inte ens vapen, utan fick jobb som obeväpnade skogsvakter o.dyl.! Istället för att PLA infiltrerade armén inifrån, upplöstes maoisterna i den mycket större NA.²⁶ FN:s och internationella NGOs (ickestatliga organisationer) roll i

²³ Det tidigare nämnda dokumentet ”Present Situation and Our Historical Task”, klagar över ”snabb försämring av partiets proletära uppträdande och arbetsstil”.

²⁴ Desillusion och känslan av förräderi bland forna kämpar är utbredd och diskuteras i många nya berättelser. Några är ”Where is our deposit money, comrades?”, *MyRepublica*, 7 december 2011; [The Disillusioned Soldier](#), *Aljazeera*, 30 november 2011; [Combatants' Farewell: Violence as party 'demands' fighters' cash](#), *Ekantipur*, 6 februari 2012; Prachanda's ”nya livsstil” rapporteras i: Dean Nelson, [Nepali Maoist leader adopts millionaire's lifestyle](#), *The Telegraph*, 30 januari 2012

²⁵ Citat av Mao Zedong (i ”Om Koalitionsregering”, 24 april 1945, *Valda Verk* band III)

²⁶ [3,129 for integration](#), *MyRepublica*, 20 april 2012

denna process behöver beröras. UNMIN-insatsen (United Nations Missions in Nepal) var avgörande för att först etablera samarbete mellan de parlamentariska partierna och maoisterna och senare demobilisera och avvärja PLA. Maoistledningen gick med på FN's "Avväpning, demobilisering, återintegrationsprogram" och FN hjälpte till vid genomförandet av några av maoisternas krav: avskaffandet av monarkin och deltagande i politiken av marginaliserade grupper som de kastlösa daliterna och nationella minoriteter.

Det finns ingen anledning att tro att huvuddelen av UCPN(M) kommer att byta inriktning. Baburam Bhattarai har uttryckligen sagt att Nepal behöver genomgå en hel generation av "kapitalistisk utveckling" och Prachanda deklarerade att Schweiz var hans dröm för Nepal.²⁷ Medan UCPN(M) tidigare skröt om att de skulle göra Nepal till "en bas för världsrevolutionen", uppmanar man nu de indiska maoisterna att ge upp den väpnade kampen. Medan Kinas regering tidigare attackerades som maoismens förrädare (och allierade med kungen under inbördeskrigets sista fas), så reser nu UCPN(M)-medlemmar runt om i Kina på inbjudan av byrån för utrikes relationer inom Kinas Kommunistiska Parti och skriver fjäskande rapporter om sina resor.²⁸ Mer betydelsefullt är att först upplösandet av folkregeringarna och senare PLA har avslutat den dubbelmaktssituation som skapades under folkkriget. Den "röda fraktionen" inom UCPN(M) hävdar att Prachanda och Bhattarai effektivt reducerar UCPN(M) till ett parlamentariskt parti bland de andra – och ett med väldigt lite erfarenhet av det slags val som sker i Nepal och ringa inflytande i de traditionella politiska beskyddarstrukturerna. Den pågående integrationen av UCPN(M)-ledare i Katmandus traditionella politik har också stött bort många av dess anhängare. Partiets manövrerande har förargat dess mest radikala anhängare som så många gånger har ombetts visa tålmod och förbereda en resning som aldrig kom. En gång hyllad av sina anhängare som den största leninistiske strategen idag, bränner nu oliktänkande maoistiska medlemmar bilder av Prachanda.

Framsteg?

Vad man än anser om misslyckandet med Bhattarais och Prachandas inriktning och aktuella kurs, var deras strategi efter 2006 ett seriöst försök att svara på den svåra frågan hur man genomför en revolution i ett land som Nepal, ett extremt underutvecklat, dominerat land, "inklämt mellan två jättar" (Kina och Indien). Under de senaste åren har UCPN(M) utvecklat en anmärkningsvärt flexibel och öppenjärtig variant av maoism, omfattande flerpartidemokrati, och vidgat sin ideologiska horisont genom att ta upp tidigare tabubelagda personer som Rosa Luxemburg. Bhattarai t o m citerade Trotskij med gillande, vilket måste ha varit chockerande för ortodoxa maoister.

Ett exempel på UCPN(M)s förmåga att ändra sig var dess inställning till homosexualitet. Under kriget förkastade maoisterna homosexualitet som ett tecken på "borgerlig dekadens" och efter fredsöverenskommelsen trakasserade maoisterna HBT-personer. Efter intern och extern kritik omvärderade UCPN(M) sin ståndpunkt och under dess ledarskap försvarade den nepalesiska regeringen de sexuella minoriteternas rättigheter nationellt och internationellt. 2008 avkriminaliserades (slutligen) homosexuella relationer och 2011, som första land, erkände Nepal ett tredje kön (liksom andra sydasiatiska länder, har Nepal en lång tradition med tredje-kön-samhällen som har blivit mycket marginaliserade).²⁹

²⁷ Zhou Shengping, [Who Smothers Nepali Dreams?](#), *Xinhuenet*, 6 november 2012

²⁸ Dhruva Parajuli, "Unique Experience, Unfulfilled Desires", *Progress* 1 (2012) 14 – 17.

²⁹ Gary Leupp, [Maoist Homophobia? Troublesome Reports from Nepal](#), *Counterpunch*, 23 april 2007; Sudeshna Sarkar, [Nepal Maoists to stand up for gay rights in UN](#), 11 december 2008; Doug Ireland, [Nepal's first gay MP speaks. Nation's Two Largest Political Parties Embrace LGBT Rights](#), 8 maj 2008 – intervju med Sunil Pant, Nepals mest kända HBT-rättsaktivist, ledare för HBT-rättsorganisationen the Blue Diamond Society och parlamentsledamot för ett av Nepals många små kommunistpartier, Communist Party (United).

Andra exempel på den genuint progressiva karaktären på den UCPN(M)-ledda rörelsen är givetvis avskaffandet av monarkin och den hinduiska staten, men även kvinnans ökande roll i det offentliga och politiska livet. Interimskonstitutionen anger 33 % andel kvinnor i parlamentet och maoisterna har den klart största andelen kvinnliga parlamentariker. Partiet har länge kampanjat mot arrangerade giftermål, våld i hemmet och för kvinnors rättigheter.³⁰ Men, hur betydelsefulla dessa steg än är, så gör de inte slut på den förödande fattigdomen på landsbygden eller lägger grunden för en mer jämlik ekonomisk ordning.

Vänsterflygeln i UCPN(M) har starkt stöd. Den hävdar att en tredjedel av partiets bas och dess lagstiftare kommer att gå med dem. Men för stunden verkar denna vänsterflygel inte ha mycket till perspektiv för att föra striden framåt. De insisterar på att nästa steg måste vara maktövertagandet, men erkänner att UCPN(M) idag är svagare än för sex år sedan. Det enda som de verkar ha att erbjuda är ett återupptagande av folkkriget, återuppbyggnad av PLA och folkregeringar. Konfronterade med det de anser vara Bhattarais och Prachandas förräderi, faller de tillbaka på klassiska maoistiska knep och koncept. Men efter 10 års krig – med vinnande av några demokratiska rättigheter och utsikter till fler, med lönsamt deltagande i Nepals ekonomiska nätverk – har smaken för krig minskat bland avsevärda delar av den gamla pro-maoistiska koalitionen av bönder och nationella minoriteter. Missnöjet bland UCPN(M)s anhängare kommer troligen att öka och skapa utrymme för en ny vänster – men om närliggande historia i Nepal visat någonting, så är det att gamla former av tänkande inte längre är tillräckligt.

Uppdatering juni 2012

Det nya maoistpartiet säger att det vill återuppväcka den maoistiska "revolutionära andan"

Upplösningen av Konstituerande församlingen påskyndade förverkligandet av en splittring av UCPN(M). 16–18 juni 2012 höll partiets radikala fraktion en nationell konferens där man beslutade att den 12 februari 2013 hålla den första kongressen för ett nytt revolutionärt

³⁰ Mandira Sharma and Disnesh Prasain, "Gender Dimensions of the People's War: Some Reflections on the Experiences of Rural Women", i Hutt (ed.), *Himalayan People's War*, s 152–166, beskriver hur maoisterna var framgångsrika i att vinna stöd från många kvinnor med kampanjer som denna. En anmärkningsvärd och respekterad röst för kvinnors rättigheter i UCPN(M) är Hisila Yami (alias kamrat Parvati). Yami är en av UCPN(M)s ledare och har länge argumenterat för vikten av kvinnors rättigheter i den revolutionära rörelsen, samtidigt som hon starkt kritiserat den existerande sexismen i den maoistiska rörelsen. Hisila Yami, *Peoples War and Women's Liberation in Nepal* (Chhattisgarh 2006).

maoistiskt parti, kallat CPN-Maoist [Nepals Kommunistiska Parti (maoisterna)]. En tredjedel av centralkommittémedlemmarna i UCPN(M) har anslutit sig till det nya projektet, liksom ett överraskande stort antal ledare för UCPN(M)s ”systerorganisationer”. Dessa är politiska organisationer för speciella grupper, som kvinnor, nationella minoriteter, studenter och yrkesgrupper, som är knutna till partiet. Omkring två tredjedelar av dessa systerorganisationer, inklusive ledare för kvinnoorganisationen och olika organisationer för nationella minoriteter, har anslutit sig till det nya partiet.

Konferensen uttalade att de huvudskälen till upplösningen av Konstituerande församlingen är obstruktion från de stora partierna och en ”inhemsk och utländsk reaktionär konspiration”. Konferensen underströk motståndet mot indisk inblandning i Nepals affärer, och fastslog att ”motsättningen mellan kompradorer, byråkratisk bourgeoisie, feodal klass och indisk expansionism å ena sidan och det nepalesiska folket å den andra, är huvudmotsättningen”.³¹ I enlighet med denna inriktning, deklarerades att försvaret av det nationella oberoendet är en av det nya partiets huvudmålsättningar.

I stället för att arbeta för återupprättandet och nyval till Konstituerande församlingen, har det nya partiet satt som mål att skapa en rundabordsförsamling som ett sätt att komma ur den politiska krisen. Detta underordnas målen att upprätta en ”Folkets federala republik”, reorganisera den nepalesiska staten för att ge autonomi till nationella minoriteter. I en tidningsintervju summerar Kantipur Biplab de huvudsakliga skillnaderna till UCPN(M) i att det nya partiet vill ”förändra staten”, specificerat med att radikalerna vill ha juridiska och institutionella ändringar, federalism och ”omstrukturering av ekonomin till folkets fördel”. Biplab antydde möjligheten till en ny revolt om dessa förändringar inte genomförs.³²

Det nya maoistpartiets ordförande Kiran (Mohan Vaidya) talar

Översättning: Hans Bergstedt

³¹ Pressuttalande från CPN-Maoists centralkommitté 19 juni 2012: [Press Statement by CPN-Maoist Central Committee](#).

³² [We're ready to take leadership of revolt](#), *EKantipur*, 18 juni 2012

Mera om Nepal på marxistarkivet:

[John Mage: Storm över Himalaya](#) (artikel från 2007)

[Achin Vanaik: Himalayas nya republik](#) (artikel från 2008)

[Arbetarmakt om Nepal](#) (artikelsamling)

[Proletären om Nepal](#) (artikelsamling)

Böcker

På svenska finns bara en bok som behandlar utvecklingen i Nepal: *Maoisterna i Nepal och Indien* av Bertil Ekensten-Möller, Oy Litorale AB 2011. Däremot finns flera läsvärda böcker på engelska, bl a den i artikeln ovan flera gånger citerade Sebastian von Einsiedel (ed), *Nepal in Transition*, Cambridge University Press 2012.